

Asia: VN/13139/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain ja perhehoitolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

2. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamisesta?

Kyllä

3. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 2:

-

4. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta perhehoitajan taloudellisen aseman tukemisesta?

Kyllä

5. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 4:

-

6. Kannatatteko omaishoidon tuen palkkion korotuksen kohdistamista omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamiseen?

Kyllä

7. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 6:

Hyvinvointialueiden omaishoidon tuen määrärahojen sekä omaishoitajien keskimääräisten palkkioiden kehitystä tulee seurata, samoin kuin solmittavien omaishoitosopimusten määrää.

Huomioimme, että omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen palvelu, jonka toteuttamista hyvinvointialueiden haastava taloudellinen tilanne vaikeuttaa. Diabetesliitto on saanut palautetta diabetesta sairastavien lasten perheiltä, joilta omaishoidon tuki on evätty tiukentuneiden kriteerien

myötä, vaikka he aiemmin olivat tukeen oikeutettuja. Tuen vähimmäismäärän korottaminen voi entisestään tiukentaa hyvinvointialueiden harkintaa tuen myöntämisessä, mikä ei ole esityksen tavoite.

8. Kannatatteko perhehoitajan korvausoikeuden kohdistamista esityksessä ehdotettuihin tilanteisiin?

-

9. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 8:

-

10. Mitä muuta mahdollisesti haluatte lausua esityksestä:

Pääministeri Orpon hallituksen puoliväliriihessä päätettiin, että sosiaali- ja terveysministeriö jatkaa kansallista ohjausta omaishoidon tuen kehittämiseksi yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Tarkoituksena on laatia kansallinen ohjeistus omaishoidon tuen myöntämisperusteille, palkkioluokille ja käytännöille, perustuen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen aiempaan ehdotukseen omaishoidon tuen kansallisista myöntämisperusteista (2022).

Omaishoidon tuen oppaan valmistelu on aloitettu THL:n ja STM:n yhteistyönä. Diabetesliitto pitää tärkeänä, että omaishoitajia, hoidettavia ja järjestöjä kuullaan oppaan valmistelussa.

Diabetesliitto pitää tärkeänä omaishoidon tuen myöntämisperusteiden, palkkion tasojen ja muiden toimintakäytäntöjen yhtenäistämistä, jotta tukea tarvitsevien yhdenvertaisuus eri alueilla toteutuu. Hyvinvointialueiden suuri harkintavalta tuen myöntämisessä ja palkkion määrässä aiheuttaa eriarvoisuutta ja palveluvajetta.

Diabetesliitto selvitti vuoden 2023 lopussa omaishoidon tuen myöntämisperusteita hyvinvointialueittain (Diabetesta sairastavien lasten perheiden omaishoidon tuki. Diabetesliitto 2024, saatavilla verkossa: https://diabetes.fi/wp-content/uploads/p4-migraatio/Tiedostot/Diabetesliitto/Vaikuttaminen/Diabetesta_sairastavien_lasten_perheiden_omaihoidon_tuki_2024.pdf). Selvityksessä vertailtiin alueiden käytäntöjä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2022 laatimaan ehdotukseen kansallisiksi omaishoidon tuen myöntämisperusteiksi.

Diabetesliitto tarkasteli erityisesti diabetesta sairastavien lasten ja nuorten omaishoidon tukea. Selvityksen mukaan omaishoidon tuen erilaiset myöntämisperusteet ja tukiluokkien määrän ja omaishoidon palkkioiden vaihtelu asettavat diabetesta sairastavat lapset perheineen keskenään eriarvoiseen asemaan eri hyvinvointialueilla. Eriarvoisuutta on myös suhteessa muihin sairaus- tai vamma-ryhmiin, mikä johtuu omaishoidon tuen myöntöperusteiden yksipuolisuudesta. Alueilla käytettävissä omaishoidon tuen myöntämisperusteissa ja palvelutarpeen arvioinneissa ei välttämättä tunnisteta diabetesta sairastavan lapsen todellista avun, valvonnan ja päivittäisten hoitotoimien tarvetta, koska arviointia tehdään esimerkiksi kognitiivisia tai fyysisiä haasteita

paremmin kartoittavilla menetelmillä. Diabetesta sairastavien lasten perheiden kuormitus ja hoidon sitovuus ei tule näkyväksi eikä oikeutta tukeen välttämättä katsota syntyvän.

Kansallisten ohjeiden jatkovalmistelussa tulee Diabetesliiton näkemyksen mukaan kiinnittää erityistä huomiota siihen, että omaishoidon tuen tarpeen arviointi tehdään kokonaisvaltaisesti. Avun, tuen ja valvonnan tarvetta tulee arvioida keinoilla, jotka soveltuvat yksilöllisen palvelutarpeen arviointiin. Myös psyykkinen kuormitus ja sitovuus tulee huomioida myöntökriteereissä nykyistä selvemmin.

Tuominen-Lozic Laura
Diabetesliitto